

Μάνος Σιφονιός

Πώς το είπες;

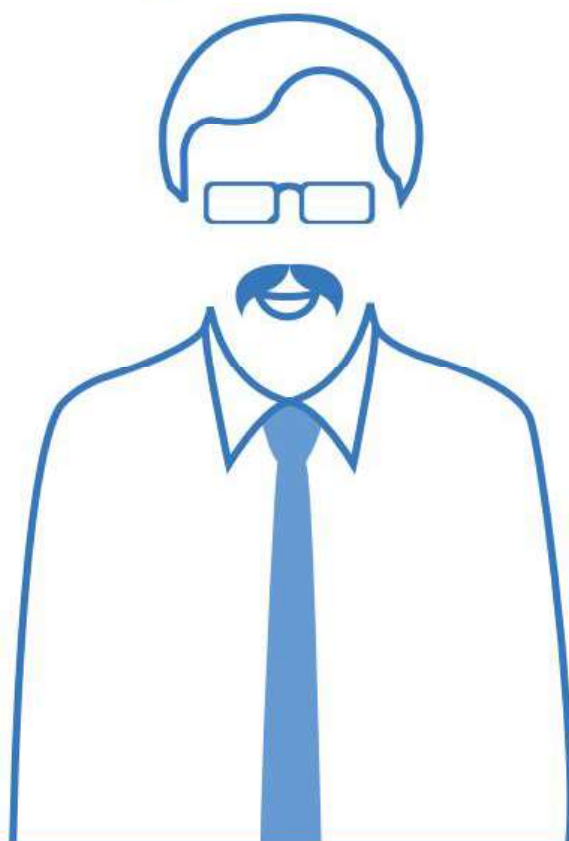
Κανόνες εκφοράς ελληνικής γλώσσας

ΕΚΠΡΟΒΩΠΟΥΣ
(για ~~spokespersons~~ και όχι μόνο!)

Πρόλογος: Ι. Ν. Καζάζης

Μιλάμε Ελληνικά
με 5-6 φωνήεντα και
πάνω από 20 σύμφωνα!
Σύμφωνοι;

Μιλάμε Ελληνικά με 5–6 φωνήεντα και πάνω από 20 σύμφωνα! Σύμφωνοι;

Πόσα φωνήεντα έχει η προφορική ελληνική γλώσσα; Επτά είπατε; Μπααα... Πέντε¹ είναι! α, ε, ι, ο, ου (α, ε, ι, ο, υ).

Αντιρρήσεις; Χμ... Ας ξεκαθαρίσουμε κάτι. Ο καθιερωμένος εδώ και εκατονταετίες τρόπος γραφής δεν αφήνει συνήθως να φανούν διαφορές και αποχρώσεις στην προφορά των φθόγγων... Φθόγγοι;

Ας θυμηθούμε τι είναι φθόγγοι και τι γράμματα.

Φθόγγοι είναι οι απλοί - βασικοί ήχοι της φωνής, τα φωνήματα όπως επίσης λέγονται. ΟΧΙ τα γράμματα!

Γράμματα είναι τα γραπτά συμβατικά σύμβολα που έχουμε επινοήσει για να αναπαριστούμε τους φθόγγους². Η αναπαράσταση όμως δεν είναι... πολύ πετυχημένη! Δεν ήεμε δηλαδή ό,τι διαβάζουμε.

¹ Ενδεχομένως ως έκτο μπορεί να θεωρηθεί ένα χαρακτηριστικό ι (ενδιάμεσο του ι και του ου) που μοιάζει με το γαλλικό u και εκφέρεται σε κάποιες ντοπιολαλιές (δείτε το Παράρτημα 2 Σελ. 77 - αναπαριστάται με ü).

² Οι φθόγγοι, για να μη γίνονται παρεξηγήσεις με τα γράμματα, αναπαριστώνται από τους γλωσσολόγους εντός αγκυλών. Δηλ. [α], [ε], [ι], [ο], [ου] και αντίστοιχα για τα σύμφωνα. Η έκδοση δεν κατέφυγε σε αυτήν τη –σωστή για την επιστήμη της Γλωσσολογίας– σύμβαση για να μην κουράσει, απλώς σε κάποια σημεία κράτησε τη λατινική τους γραφή, κυρίως για το i.

Όταν π.χ. γράψουμε «είναι», θα εκφωνήσουμε μόνο τρεις φθόγγους ι-ν-ε¹. Όταν ήλμε λοιπόν ότι μιλάμε ελληνικά, δεν θα πρέπει να έχουμε στο μυαλό μας τη γραπτή γλώσσα!

Σύμφωνα λοιπόν και με τα ανωτέρω, εκτός από τα πέντε (5) φωνήεντα, τα σύμφωνα στην ελληνική γλώσσα είναι... Έλα ντε! Ας ξεκινήσουμε από τα γνωστά 15...

β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, π, ρ, σ, τ, φ, χ (και όχι τα ξ και ψ²),

άλλα τρία, τα εξίσου γνωστά συμπλήγματα...

μπ, ντ, γκ (ή γγ),

και κάπου εδώ συμφωνούν όλοι. Ας μείνουμε λοιπόν στα σίγουρα 20 της Κοινής Νεοελληνικής, γιατί σχεδόν όλοι βάζουν εύκολα τα άλλα δύο συμπλήγματα, τσ και τζ, ενώ μερικοί προσθέτουν κι άλλα, ανάλογα με τις παραλληλαγές στην εκφορά των γ, κ, λ, μ, ν, χ, σε κάποιες λέξεις. Οι περισσότεροι τείνουν να συμφωνήσουν (αφού μιλάμε για σύμφωνα!) ότι η ελληνική γλώσσα διαθέτει περίπου 27! Το «περίπου» δεν είναι αντιεπιστημονικό, αλλά προκύπτει από τα διαφορετικά κριτήρια σύμφωνα με τα οποία μπορεί να μετρηθεί κάτι ως ξεχωριστός φθόγγος (βλ. Σελ. 80, Φωνητικό Αλφάβητο).

¹ Το... ακόμα χειρότερο είναι πως η γραπτή απόδοση των πέντε (5) φθόγγων γίνεται με δώδεκα (12) τρόπους! Με τα επτά μονά γράμματα (α, ε, ι, η, υ, ο, ω) και τα πέντε δίψηφα, ή διγράμματα (όπως λέγονται πλέον οι πάλαι ποτέ δίφθογγοι): ει, οι, υι (για τη γραπτή απόδοση του φθόγγου ι), αι (για την απόδοση του ε), και ου (για τη γραπτή απόδοση του υ).

² Τα διπλά σύμφωνα ξ (κσ) και ψ (πσ) δεν περιλαμβάνονται, επειδή ακριβώς πρόκειται για σύμπλεγμα δύο φθόγγων.

Να πούμε και δύο λόγια για τη διάταξη των φθόγγων και κυρίως για τα συμπλέγματα των φωνηέντων (αφού θα ασχοληθούμε με τη... φωνή). Τα είδη των φωνηεντικών συμπλεγμάτων είναι:

1. Τα δίψηφα φωνήεντα: **αι, ει, οι, ου, υι**.
2. Οι συνδυασμοί: **αυ, ευ**.
3. Οι δίφθογγοι: **αη, αι, οη, οϊ**.
4. Οι καταχρηστικές δίφθογγοι: **εια, ειε, ειο, ειου, ειω, ια, ιε, ιο, ιου, ιων, οια, οιε, οιο, οίου, υα, υο, υου, υω** (όλοι δηλ. οι συνδυασμοί του φθόγγου *ι* ως πρώτου με οποιοδήποτε άλλο φωνήεν ως δεύτερο).